

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy i jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów adwokackich

Na podstawie art. 517j § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Dyżury adwokatów, organizowane w celu zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym, pełnione są przy sądach rejonowych.

§ 2. 1. Adwokaci pełnią dyżury w czasie godzin urzędowania właściwego sądu rejonowego ustalonych dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym.

2. Adwokaci pełnią dyżur w siedzibie właściwego sądu rejonowego.

3. Na wniosek adwokata, prezes sądu rejonowego może mu zezwolić na pełnienie dyżuru w innym miejscu niż siedziba sądu rejonowego, bacząc na konieczność niezwłocznego podjęcia obrony przez adwokata w postępowaniu przyspieszonym. W przypadku pełnienia dyżuru przez adwokata w innym miejscu niż siedziba sądu rejonowego, prezes sądu rejonowego ustala z adwokatem sposób bezpośredniego kontaktowania się pracowników sądu z adwokatem.

4. Liczbę adwokatów pełniących dyżury w poszczególnych sądach rejonowych ustala prezes właściwego sądu okręgowego po zasięgnięciu opinii okręgowej rady adwokackiej.

5. Ustalając liczbę adwokatów pełniących dyżur w danym sądzie rejonowym uwzględnia się:

- 1) okoliczności mogące mieć wpływ na ilość spraw rozpoznawanych w trybie przyspieszonym;
- 2) godziny urzędowania danego sądu rejonowego, o których mowa w ust. 1;
- 3) konieczność zapewnienia oskarżonemu możliwości wyboru obrońcy.

§ 3. 1. Okręgowa rada adwokacka przedstawia prezesowi właściwego sądu rejonowego oraz prezesowi sądu okręgowego listę adwokatów pełniących dyżur oraz informuje prezesa właściwego sądu rejonowego oraz prezesa sądu okręgowego o każdej zmianie danych objętych listą.

2. Lista adwokatów, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać imię i nazwisko adwokata, adres kancelarii adwokackiej oraz numer telefonu zapewniającego stały kontakt telefoniczny z adwokatem pełniącym dyżur.

3. Prezes właściwego sądu rejonowego uzupełnia listę adwokatów o wskazanie adresu miejsca pełnienia dyżuru oraz numeru telefonu zapewniającego stały kontakt telefoniczny i podaje ją niezwłocznie do wiadomości właściwemu prokuratorowi rejonowemu i właściwemu komendantowi Policji.

§ 4. 1. Jeżeli podejrzany nie ma obrońcy, organ przesłuchujący, pouczając podejrzanego o możliwości korzystania w postępowaniu z pomocy obrońcy, udostępnienia mu listę adwokatów pełniących dyżur.

2. Notatkę o pouczeniu, o którym mowa w ust. 1, oraz oświadczenie podejrzanego w przedmiocie ustanowienia obrońcy albo żądania jego wyznaczenia przez sąd dołącza się do wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym.

§ 5. 1. W przypadku określonym w art. 517b § 1 Kodeksu postępowania karnego, po przekazaniu wniosku o rozpoznaniu sprawy w trybie przyspieszonym do sądu, prezes sądu rejonowego umożliwia, na żądanie oskarżonego, nawiązanie kontaktu z obrońcą.

2. W celu przygotowania się do obrony oskarżonemu oraz obrońcy zapewnia się w szczególności:

- 1) możliwość skorzystania z telefonu;
- 2) kontakt podczas nieobecności innych osób;
- 3) kontakt w zamkniętym pomieszczeniu, znajdującym się w siedzibie sądu rejonowego;
- 4) możliwość zapoznania się z materiałami postępowania.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 8 czerwca 2010 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

---

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849, Nr 128, poz. 903 z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571, Nr 237, poz. 1651 oraz z 2009 r. Nr 8 poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474, Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 7, poz. 46.

²⁾ Niniejsze rozporządzenie poprzedzone było rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2007 r. w sprawie zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy, jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów adwokackich (Dz. U. Nr 38, poz. 248), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 13 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1589).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości stanowi realizację delegacji ustawowej, zawartej w art. 517j § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

Przepis art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) zmienił m.in. dotychczasową treść art. 517j § 2 k.p.k., w którym zawarto upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia określającego sposób zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy i jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów adwokackich.

W § 1 projektu wprowadzono zasadę, że dyżury adwokatów w celu zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy pełnione są przy sądach rejonowych.

Powołany przepis powinien zapewnić sądowi rozpoznającemu sprawę we wskazanym trybie możliwość szybkiego powiadomienia obrońcy o terminie rozprawy.

W celu dostosowania czasu pracy sądu do potrzeb prowadzonych postępowań w § 2 ust. 1 wprowadzono regulację, zgodnie z którą adwokaci pełnią dyżury w czasie godzin urzędowania właściwego sądu rejonowego. Uzupełnieniem § 1 jest § 2 ust. 2 projektu, który wskazuje na siedzibę właściwego sądu rejonowego jako miejsce pełnienia dyżuru.

W § 2 ust. 3 projektu wprowadzono odstępstwa od zasady wymienionej w § 2 ust. 2, które na wniosek adwokata dopuszczają możliwość zezwolenia mu przez prezesa sądu rejonowego na pełnienie dyżuru dotyczącego postępowania przyspieszonego w innym miejscu niż siedziba sądu rejonowego. Chodzi tu o przypadki, kiedy nieobecność obrońcy w budynku sądu nie będzie miała wpływu na pogorszenie możliwości skorzystania przez oskarżonego z prawa do obrony oraz na zrealizowanie przez sąd celów postępowania.

Niezależnie od miejsca pełnienia dyżuru przez adwokata poza siedzibą sądu rejonowego prezes tego sądu ustala z nim sposób bezpośredniego kontaktu.

Zgodnie z § 2 ust. 4 projektu prezes właściwego sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii okręgowej rady adwokackiej, ustala liczbę adwokatów pełniących dyżur, przy czym liczba adwokatów powinna być dostosowana do ilości spraw rozpoznawanych w trybie przyspieszonym, jak również powinna zapewnić oskarżonym możliwość wyboru obrońcy.

W § 3 ust. 3 projektu przewiduje się, że prezes sądu rejonowego podaje do wiadomości właściwemu prokuratorowi rejonowemu i komendantowi Policji listę adwokatów, na której znajduje się numer telefonu do kontaktu, jak również adres miejsca pełnienia dyżuru.

Po przekazaniu do sądu sprawy, w której zatrzymano podejrzanego wraz z wnioskiem o jej rozpoznanie w trybie przyspieszonym prezes sądu rejonowego, na żądanie oskarżonego, zobowiązany jest do umożliwienia oskarżonemu nawiązania kontaktu z obrońcą niezależnie od formy nawiązania stosunku obrończego.

W § 5 ust. 2 projektu wymienione zostały formy kontaktu obrońcy i oskarżonego w celu zapewnienia przygotowania do obrony.

Wobec zmiany dotychczasowej treści art. 517i k.p.k. i rezygnacji z obowiązkowego udziału obrońcy w postępowaniu przyspieszonym, w § 4 ust. 1 przewidziano, że jeżeli podejrzany nie ma obrońcy, to wówczas organ przesłuchujący, pouczając podejrzanego o możliwości korzystania w postępowaniu z pomocy obrońcy (obowiązek takiego pouczenia wynika z art. 517c § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym przez powołaną wyżej ustawę z dnia 5 listopada 2009 r.) udostępnia mu listę adwokatów pełniących dyżur.

W § 4 ust. 2 projektu przewidziano, że do wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym będzie dołączona notatka o pouczeniu podejrzanego o możliwości korzystania w postępowaniu z pomocy obrońcy, jak również oświadczenie podejrzanego w przedmiocie ustanowienia obrońcy albo żądania jego wyznaczenia przez sąd.

W projektowanym § 6, jako datę wejścia w życie rozporządzenia wskazano dzień 8 czerwca 2010 r. Ze względu na materię, którą reguluje rozporządzenie powinno ono wejść w życie w tym samym dniu, co powołana wyżej ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Projektowane rozporządzenie będzie oddziaływać na osoby, przeciwko którym toczą się postępowania karne na etapie postępowania przygotowawczego i sądowego, na sądy oraz

ich prezesów, prokuratorów rejonowych, komendantów policji, okręgowe rady adwokackie oraz adwokatów.

2. Konsultacje

Projekt rozporządzenia został przekazany do zaopiniowania: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, sądom powszechnym, powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury oraz Naczelnej Radzie Adwokackiej i Krajowej Radzie Radców Prawnych.

Uwagi do projektu rozporządzenia zostały zgłoszone przez Sądy Apelacyjne: w Poznaniu, Krakowie, Łodzi oraz Prokuratury Apelacyjne: w Poznaniu, Krakowie i Białymstoku.

Prokuratura Apelacyjna w Krakowie zaproponowała uzupełnienie § 3 projektu, poprzez wprowadzenie do ust. 1 wskazanego uregulowania 14 dniowego terminu, który pozwoliłoby na sprawniejsze przekazywanie przez okręgowe rady adwokackie - prezesom właściwych sądów rejonowych oraz prezesom sądów okręgowych list adwokatów pełniących dyżur.

Wymieniona zasada dotyczyłaby również sytuacji określonej w § 3 ust. 3 projektu w zakresie obowiązku przekazania tych list (w terminie 7 dni przed wyznaczonym terminem dyżuru) przez prezesów sądów rejonowych - prokuratorom rejonowym oraz komendantom Policji.

Jednocześnie wymieniona Prokuratura zaproponowała wprowadzenie do wskazanego przepisu odrębnej jednostki redakcyjnej w postaci ust. 4, w którym zostałaby uregulowana kwestia odrębnego powiadomienia organów, o których mowa w § 3 ust. 3 projektu przez adwokata o niemożności pełnienia dyżuru.

Nie uwzględniono uwagi w zakresie potrzeby nałożenia na okręgowe rady adwokackie terminu do przekazywania prezesom właściwych sądów rejonowych oraz prezesom sądów okręgowych list adwokatów pełniących dyżur.

W trakcie obowiązywania dotychczasowych przepisów o trybie przyspieszonym nie były sygnalizowane przez sądy problemy związane z ewentualną odmową przekazywania przez okręgowe rady adwokackie list adwokatów mogących pełnić dyżury. Jednocześnie wobec podejmowania przez okręgowe rady adwokackie decyzji w formie uchwał i potrzeby przeprowadzenia przez wymienione organy postępowania w zakresie wyznaczenia obrońców

z okręgu rady do pełnienia dyżurów w ramach postępowań przyspieszonych może okazać się, że ewentualne wprowadzenie terminu 14 dniowego nie spełni zamierzonych oczekiwań.

Nie zachodzi również potrzeba wprowadzenia do rozporządzenia odrębnego trybu powiadamiania przez adwokatów o braku możliwości pełnienia dyżuru z uwagi na fakt, że we wskazanych przypadkach mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania karnego dotyczące trybu usprawiedliwiania nieobecności stron postępowania.

Uwzględniono natomiast postulat dotyczący usprawnienia wymiany informacji pomiędzy organami wymiaru sprawiedliwości i organami ścigania odnoszący się do przekazywania listy adwokatów wyznaczonych do wykonywania czynności procesowych w trybie postępowania przyspieszonego.

Zamiast proponowanego 7 - dniowego terminu w § 3 ust. 3 projektu użyto zwrotu „niezwłocznie”, który pozwoli prezesowi sądu dostosować formę przekazania listy do realiów postępowania.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zakwestionował rozwiązanie przyjęte w § 4 ust. 1 projektu dopuszczające możliwość korzystania przez podejrzanego w postępowaniu z pomocy obrońcy wybranego spośród adwokatów pełniących, jak również nie pełniących dyżuru. Zdaniem tego Sądu, jeżeli podejrzany wybierałby obrońcę spoza listy adwokatów pełniących dyżur, to sytuacja ta mogłaby prowadzić do znacznego utrudnienia postępowania przyspieszonego. W skrajnych przypadkach uprawnienie takie mogłoby być nawet wykorzystywane przez podejrzanych do uniknięcia rozpoznania sprawy w trybie przyspieszonym.

W projekcie uwzględniono opisana wyżej uwagę. Z treści projektowanego przepisu wyeliminowano zwrot: „albo spośród innych adwokatów”.

Prokuratura Apelacyjna w Białymstoku zwróciła uwagę na potrzebę uregulowania w § 4 projektu problematyki odpłatności za dyżury adwokackie poprzez wskazanie czy wynagrodzenie należy się za wykonywane czynności, czy już za gotowość do wykonania czynności w ramach postępowania przyspieszonego.

Powyższa uwaga nie została uwzględniona ponieważ kwestia wynagrodzenia adwokatów za czynności wykonywane z urzędu w postępowaniu karnym została uregulowana w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za

czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).

W związku z powyższym nie zachodzi potrzeba odrębnego uregulowania odpłatności obrońców wykonujących czynności w ramach postępowań przyspieszonych.

Prokuratura Apelacyjna w Krakowie zwróciła uwagę na konieczność dostosowania § 4 ust. 2 projektu do art. 83 § 2 k.p.k. Zdaniem tej Prokuratury pomiędzy wymienionymi przepisami zachodzi rozbieżność bowiem zgodnie z art. 83 § 2 k.p.k. upoważnienie do obrony może być m.in. udzielone przez oświadczenie do protokołu organu prowadzącego postępowanie karne, gdy tymczasem § 4 ust. 2 projektu nie zawiera powtórzenia wymienionej zasady.

Powyższej uwagi nie uwzględniono ze względu na fakt, iż nie ma on praktycznego znaczenia. Możliwość procesowego utrwalenia oświadczenia podejrzanego w kwestii ustanowienia lub wyznaczenia obrońcy wynika z art. 148 k.p.k. Protokół, który jest sporządzany w przypadku odebrania od podejrzanego wyjaśnień, powinien zawierać dokładne utrwalenie przebiegu czynności oraz oświadczenia i wnioski uczestników. W art. 148 § 2 k.p.k. wprowadzono zasadę, że „wyjaśnienia, zeznania, oświadczenia i wnioski oraz stwierdzenia określonych okoliczności przez organ prowadzący postępowanie zamieszcza się w protokole z możliwą dokładnością. Osoby biorące udział w czynności mają prawo żądać zamieszczenia w protokole z pełną dokładnością wszystkiego, co dotyczy ich praw lub interesów.”

W tej sytuacji stwierdzić należy, że organ przesłuchujący na podstawie cytowanego przepisu powinien umieścić w protokole oświadczenie podejrzanego w przedmiocie ustanowienia obrońcy lub żądania jego wyznaczenia przez sąd bez konieczności zamieszczenia kolejnego uregulowania w tym zakresie w § 4 ust. 2 projektu rozporządzenia.

Należy również dodać, że notatka urzędowa, o której mowa w art. § 4 ust. 2 projektu nie zastępuje protokołu, a jedynie będzie sporządzana w celu ułatwienia sądowi dokonania wstępnej oceny sytuacji prawnej oskarżonego w zakresie korzystania z pomocy obrońcy bez konieczności szczegółowego zapoznawania się z aktami sprawy.

Nie uwzględniono postulatu Sądu Apelacyjnego w Łodzi dotyczącego wprowadzenia do projektowanego rozporządzenia terminu, do którego oskarżony miałby możliwość złożenia oświadczenia w przedmiocie korzystania z pomocy obrońcy.

W tym względzie wskazać należy, że przyjęcie w projektowanym rozporządzeniu rozwiązania ograniczającego możliwość złożenia przez oskarżonego oświadczenia w przedmiocie ustanowienia obrońcy albo żądania wyznaczenia obrońcy przez sąd wykroczyłoby poza przedmiot projektowanego aktu wykonawczego, ponieważ uregulowanie wymienionej kwestii należy do materii ustawowej. Ponadto projektowane rozporządzenie nie może wprowadzać nowych rozwiązań, które nie znajdują odzwierciedlenia w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

Prokuratury Apelacyjne w Poznaniu, w Białymstoku oraz w Krakowie zgłosiły zastrzeżenia do treści § 5 ust. 2 pkt 1 projektu. Zdaniem Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu wskazany przepis daje oskarżonemu nieskrępowaną możliwość korzystania z telefonu, co może doprowadzić do niespełnienia celów postępowania określonych w art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k.

Natomiast w ocenie Prokuratur Apelacyjnych w Białymstoku oraz w Krakowie przyjęte rozwiązanie budzi wątpliwości czy możliwość korzystania przez podejrzanego z telefonu dotyczy obrońcy.

Wymienione uwagi nie zostały uwzględnione.

Przepis § 6 ust. 2 pkt 1 projektu odnosi się do postępowania sądowego. Należy zatem podkreślić, że kwestia zakresu korzystania przez oskarżonego z telefonu będzie oceniana przez sąd rozstrzygający sprawę. W projekcie nie zachodzi więc potrzeba szczegółowego uregulowania tej sytuacji skoro zakres realizowania przez oskarżonego prawa do obrony będzie wynikać z okoliczności sprawy.

Krajowa Rada Sądownictwa, Naczelna Rada Adwokacka oraz Krajowa Rada Radców Prawnych nie nadesłały opinii dotyczących projektowanego rozporządzenia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej.

3. Wpływ na finanse publiczne

Przepisy projektowanego rozporządzenia mają wyłącznie charakter techniczny i organizacyjny. Przepisy te nie modyfikują procesowych podstaw wyznaczenia obrońcy z urzędu w postępowaniu przyspieszonym.

Z tych względów wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na finanse publiczne.

4. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

7. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia projektowanego rozporządzenia leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.